
HAŞDİ ŞABI'DEKİ TÜRKMENLER

06.10.2017

BBC Türkçe (5 Ekim 2017)

Irak'ta IŞİD'e karşı kurulan Haşdi Şabi, bünyesinde Türkmenleri de barındırıyor

Irak Şam İslam Devleti (IŞİD) örgütünün geçen yıl kimyasal saldırı düzenlediği, Kerkük'e bağlı Türkmen ilçesi Tazehurmatu'nun girişindeki bir alanda rengârenk bayraklar birlikte dalgalanıyor.

Siyahlı, kırmızılı, beyazlı Irak bayrağı, mavili Türkmen bayrağı ve Muharrem ayı nedeniyle hazırlanan farklı renklerdeki bayraklar.

Tabelalardan bazıları Türkçe. Birinde, IŞİD'le savaşta ölen bir savaşçı için hazırlanan, "Vatan için yaşayıp öldünüz, siz toprağa değil kalplere gömüldünüz" yazıyor.

Burası, Halk Seferberlik Güçleri'ne (Haşdi Şabi) bağlı Türkmen alaylarından El Kaim Alayı'nın merkezi.

Buradaki savaşçılar ise Haşdi Şabi bünyesinde yer alan binlerce Türkmenden sadece bir bölümü.

Haşdi Şabi'nin Türkmen tugayları

IŞİD'in 2014'te Musul'a yönelik saldırısı ardından Iraklı Şiilerin dini lideri Ayetullah Ali Sistani'nin direniş çağrısının ardından farkı silahlı yapılar bir araya gelerek Haşdi Şabi'yi oluşturdu.

Bu dönemde, Türkmenlerin bir bölümü Haşdi Şabi'ye mesafeli yaklaşırken, bir bölümü ise bu çatı örgütün içinde yer almaya başladı.

2014 yılında Tazehurmatu yakınlarındaki çatışmalarda yer alan bir Türkmen savaşçı. Telif hakkı GETTY IMAGES

Image caption

2014 yılında Tazehurmatu yakınlarındaki çatışmalarda yer alan bir Türkmen savaşçı.

Süreç içinde Haşdi Şabi içinde sadece Türkmenlerden oluşan iki tugay kuruldu: 16'ncı ve 52'nci tugaylar.

Haşdi Şabi gelinen aşamada ise Türkmenler arasında ilk dönemlere kıyasla daha fazla destek topluyor gibi görünüyor.

'Haşdi Şabi içinde yaklaşık 7 bin Türkmen var'

Tazehurmatu'daki birlikte görüştüğümüz El Kaim Alayı'nın komutanı Zeki Muratlı, IŞİD'le savaşta Türkmenlerin Haşdi Şabi bünyesinde önemli rol oynadıklarını söylüyor:

"Seyyid Ali Sistani'nin fetvasından sonra ilk alayı burada kurduk. Ama sonra iki tane tugay oluşturuldu. 16'ncı Tugay Kerkük bölgesinde, 52'nci Tugay ise Amirli, Tuzhurmatu, Azam bölgesinde. Her iki tugayda 4-5 bin askerimiz var.

"Tabii bunun dışında farklı tugaylarda, örneğin Musul'da yaklaşık 1500, Telafer'de 2-3 bin Türkmen askeri gücü var. Toplamda yaklaşık 7 bin civarı Türkmen var".

'Sırf bir bölgede 186 Türkmen asker öldü'

Muratlı, üç yıllık çatışmalar sırasında yalnızca kendi bölgelerinde 186 Türkmen savaşçının öldüğünü söylüyor.

Diğer yerlerdeki rakamlarla sayının yüzlerce olduğunu belirtiyor.

Buna ilaveten yüzlerce sivilin de ayrıca IŞİD tarafından öldürüldüğünü aktarıyor Muratlı.

Bunun yanında çatışmalarda yüzlerce Türkmen savaşçının yaralandığını de ekliyor.

El Kaim Alayı Komutanı Zeki Muratlı.Telif hakkıMAHMUT HAMSİCİ

'Sünni arkadaşlarımız da var'

Haşdi Şabi, Şii bir milis gücü olarak biliniyor.

Peki bu durumda örgüt, hem Şii hem Sünnilere sahip Türkmen toplumuna ne kadar hitap ediyor?

Muratlı, Haşdi Şabi'nin sadece Şiiler için savaşmadığını belirtiyor, ayrıca milis kavramını da kanunsuz işler yapan insanları çağrıştırdığı için doğru bulmadığını söyleyerek eleştiriyor.

"Haşdi Şabi, Seyyid Ali Sistani'nin Necef'teki fetvasından sonra kuruldu" diyor ve ekliyor:

"Kendisi Şii lideridir, ama fetvayı verirken sadece Şiileri katın demedi, herkese çağrı yaptı. Burada Sünni de kalktı, Şii de kalktı, Kürt de kalktı, Arap da kalktı. Bizimle Haşdi Şabi'de, Musul, Telafer tarafında Yezidiler de var. Örneğin 16'ncı Tugay içinde Sünni arkadaşlarımız da var.

"Haşdi Şabi, Irak'ı tehdit eden düşmanın karşısındadır. 'Sen Şii Iraklısın düşmanın karşısında dur, Sünni Iraklısın düşmanın karşısında durma' denir mi?"

Tugaydaki tek Türkmen siyasi partisi

Milliyetçi Türkmen Hak Partisi, Haşdi Şabi içinde doğrudan silahlı gücü bulunan tek Türkmen siyasi parti.

Parti, Iraklı Türkmen kimliği üzerinden faaliyet yürütüyor. Silahlı gücündeki üyelerinin çoğu ise Sünni Türkmenlerden oluşuyor.

Kerkük'te görüştüğümüz, partinin genel başkan yardımcısı Sami Kolsuz, kendilerinin IŞİD'in saldırılarının başında bir dilekçeyle başvuruda bulunup Haşdi Şabi içinde yer aldıklarını anlatıyor.

Kendi varlıklarının, Haşdi Şabi'nin sadece Şiiler için mücadele eden bir örgüt olmadığını da

gösterdiğini belirtiyor Kolsuz.

Parti yöneticisi, Haşdi Şabi içinde yer almaları nedeniyle bazı Türkmen siyasi kesimleri tarafından başlarda eleştirildiklerini ancak gelinen süreçte bu eleştirileri yapan kesimlerin de bugün bu çizgiye geldiklerini öne sürüyor.

Kolsuz'a göre bugün artık Haşdi Şabi, Irak'taki Türkmen siyasi gruplarının tamamına yakınında kabul görüyor.

Sünnilere yönelik hak ihlali iddialarına ne cevap veriliyor?

IŞİD'e Irak'ta Sünni Araplar dışında Sünni Türkmenlerden de katılım olduğu bir sır değil.

Öte yandan Haşdi Şabi'yle ilgili, IŞİD'le savaşırken mezhepçi bir anlayışla insan hakları ihlallerinde bulunduğu eleştirileri de dile getiriliyor.

Bazı uluslararası insan hakları örgütlerinin bu konuda çeşitli raporları bulunuyor.

Bu eleştirileri sorduğumuz El Kaim Alayı Komutanı Muratlı, bunun Haşdi Şabi'ye yönelik bir kara propaganda olduğunu ve kendilerinin ne yaptığını göstermek için özellikle medyayı operasyonda yanlarında götürdüklerini söylüyor:

"Bizim bütün savaşlarımızda bütün TV kanalları bizimleydi. Bunu özellikle biz istedik. Medya, DEAŞ'lıların yakını olan çocuklara, hanımlara, yaşlılara, hastalara nasıl iyi davrandığımızı gördü".

El Kaim Alayı üyeleri, Kerkük ve çevresindeki çatışmalarda Türkmen öğrencilerin sürekli cepheye yardım taşıdığını anlatıyor.

Yine bu suçlamaları sorduğumuz, Türkmen Milliyetçi Hak Partisi'nden Sami Kolsuz ise güçlerinin Kerkük çevresi dışında, Telafer dahil farklı operasyonlarda yer aldıklarını ve kendilerinin böyle bir hak ihlaliyle karşılaşmadıklarını söylüyor.

Kolsuz bununla birlikte Ramadi'de bu tür olaylar olduğuna dair duyular aldıklarını, ancak örgütün böyle bir tarzının olmadığını, kişilere bağlı olarak bazı yanlışların yapılabileceğini belirtiyor.

Kolsuz, "Şahsi bir takım olaylar olmuş olabilir. İyi gibi kötü de her yerde var. Böyle bir durumlarla karşılaşınca eleştirmek gerekir. Bunlar münferit olaylardır. Bugün için böyle bir şey geçerli değil ancak ileride mezhepçilik söz konusu olursa zaten biz de bunu kesinlikle kabul etmeyiz. Ama şu anda böyle bir durum yok" diyor.

Türkiye'nin Haşdi Şabi'ye yaklaşımı değişiyor mu?

Son haftalarda Irak'la ilgili bazı siyasi gelişmeler, Türkiye'nin Haşdi Şabi'ye yönelik yaklaşımında belli bir söylem değişikliğinde gittiği izlenimini doğuruyor.

Bugüne kadarki süreçte, Türkiye'deki hükümet yetkilileri, Haşdi Şabi'yi "terör örgütü" olarak niteleyen açıklamalar yapmıştı.

Ancak, özellikle Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin bağımsızlık referandumu sonrası Ankara'nın Bağdat ve Tahran'la yakınlaştığı bu süreçte, bu yaklaşımda bazı değişiklikler olma ihtimaline dair sinyaller geliyor.

Geçtiğimiz günlerde Türkiye'nin Bağdat Büyükelçisi Fatih Yıldız'ın bir toplantıda elinde Haşdi Şabi

bayrağıyla poz verdiği bir görüntünün ortaya çıkması sosyal medyada tartışma yarattı.

Yine son dönemde, Türkiye'yle yakın ilişkileri bulunan Türkmen partisi Irak Türkmen Cephesi'nin (ITC) Haşdi Şabi'ye çok daha yakın bir söylem kullanması dikkat çekici bulunuyor.

ITC Başkanı ve Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, bağımsızlık referandumdan bir gün önce yaptığımız görüşmede konuyla ilgili sorduğumuz soruyu yanıtlarken Haşdi Şabi'deki Türkmen gücüyle iç içe olduklarını söyledi.

Türkiye'nin Haşdi Şabi'ye yaklaşımını da sorduğumuz El Kaim Alayı Komutanı Zeki Muratlı ise Ankara'nın yakın zamanda gruba yakınlık göstereceğine inandığını belirtiyor:

"Türkiye'nin (yaklaşımı) önceleri iyi değildi. Ama şimdi Türkiye, Haşdi Şabi'nin iyi bir güç olduğunu, gerçekten Irak'ın bütünlüğünü istediğini, mezhepçi olmadığına inandı. Bence Türkiye Haşdi Şabi'ye karşı yakın zamanda daha fazla yakınlık gösterecektir. Benim tahminim böyledir.

"Çünkü bakarsanız bundan birkaç ay önce Irak hükümetiyle Türkiye arasında bir gerilim vardı. Ama şimdi Türk askeriyle Irak'ın askeri birlikte sınırdaki tatbikat yapıyor. Demek ki, siyaset iyi tarafa gitmeye başladı. Biz Türkmenler, Irak hükümeti Türkiye hükümetiyle ne kadar iyi geçinirse o kadar iyi olur diye düşünüyoruz.

'Türkiye inşallah Suriye'yle de anlaşır'

"Türkiye, (ilk dönemde) yanlış hareketler yapmaya başladı, Suriye'yle savaş içerisindeydi, İran'la her zaman gerginlik vardı, Irak'la her zaman iyi geçinmemekteydi, Türkiye'nin içinde de savaşlar çıkmaya başladı.

"Ama şimdi Allah'a şükür, İran'la iyi geçinmeye başladı, Irak'la da iyi geçiniyor, yarın Suriye'yle de bir anlaşmaları olur inşallah.

"Hepsi birbirine bağlı. İrandır, Türkiyedir, Iraktır, Suriyedir, bunlar birlik beraberlik içinde olmazsa, bizler burada Amerika, İsrail'e yem olacağız. Zaten hedef de budur."

2016 yılında Türkmen ve Kürt güçlerinin Kerkük'e bağlı Beşir kasabası yakınlarında IŞİD'e karşı ortak düzenlediği operasyonlardan biri. Telif hakkı 2016 yılında Türkmen ve Kürt güçlerinin Kerkük'e bağlı Beşir kasabası yakınlarında IŞİD'e karşı ortak düzenlediği operasyonlardan biri. 'Peşmerge ile DAESH'a karşı birlikte durduk, Irak'ta iç savaş istemiyoruz'

Muratlı son olarak Bağdat'ın Kerkük'e olası bir müdahalesinde Bağdat'ın emirlerine bağlı kalacaklarını belirtiyor, Peşmerge güçleriyle aralarında bir gerilim olup olmadığını sorduğumuzdaysa bunu istemediklerini vurguluyor:

"Biz bu bölgedeki Haşdi Şabi olarak şimdiye kadar bir gerginlik yaşamadık, görmedik. Ve inşallah da görmeyiz. Çünkü biz 4 yıla yakındır Peşmerge güçleriyle DAESH'ın, düşmanın önünde durduk. Bundan sonra da Peşmerge ile arasında bir çatışma, gerginlik çıksın, istemeyiz. İnaniy. "Benim tahminim bu olmaz da. Bunu Bağdat da yapmaz, Kürt de yapmaz. Çünkü yapılırsa Irak çok büyük zarar görür. Irak'ta Bağdat'la Kürt hükümeti arasında bir iç savaş çıkarsa bu herkese zarar verecektir. "

Haşdi Şabi'deki Türkmenlerin geleceği

Son dönemde Iraklı Türkmen siyasi grupları içinde Haşdi Şabi'ye yönelik yaklaşım daha olumlu bir

hale geliyor gibi görünüyor.

Diğer yandansa Haşdi Şabi'nin kontrol sağladığı Türkmen bölgelerinde son dönemde, özellikle gençlerden, Bağdat üzerinden maaş sistemi de bulunan gruba katılımın arttığı tahmin ediliyor.

Irak'ta IŞİD'le savaşın sonlarına doğru gelinen bir süreçte Haşdi Şabi'nin geleceğinin ne olacağı ise henüz belirli değil.

Ancak Haşdi Şabi içindeki güçler, IŞİD'le savaştaki askeri başarılarından sonra önümüzdeki dönem de Irak'taki yeni siyasi denklemlerde önemli bir yer edinebilirler gibi görünüyor.

Tüm bu gelişmeler de düşünüldüğünde, Haşdi Şabi'deki Türkmen silahlı güçlerin de önümüzdeki süreçte belli bölgelerde belirgin roller oynaması olası görünüyor.

Kaynak/Source: